

Анацька Н. В.

старший викладач ФСП НТУУ «КПІ»

ЕКОЛОГІЧНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УСТАЛЕНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Усталений розвиток суспільства, що орієнтується на абсолютну цінність життя, тобто екологічно зорієнтований, повинен мати юридично-правові засади. Інакше кажучи, усталений розвиток суспільства повинен в собі органічно поєднувати екологічні і правові засади, які не тільки доповнюють, а обумовлюють одна іншу. Що ми маємо фактично на сьогоднішній день? Ось про що свідчать українські реалії на прикладі природоохоронної політики, яка майже не пов'язана з економічними інтересами підприємств. Вимоги і показники природоохоронної політики відходять у розряд другорядних питань і сприймаються сучасними підприємцями як перешкода у їх роботі і збільшенні прибутків. Відтак, адміністративні санкції не є елементом регулювання поточної діяльності підприємств щодо порушення санітарних норм, оскільки застосовують їх лише в екстремальних ситуаціях. А штрафи настільки мізерні, що легше їх сплатити, аніж перебудувати підприємство відповідно до норм природоохоронної політики. Тому підприємства, ігноруючи юридично-правові норми екологічного порядку, потай від людського ока скидають неочищені відходи у ріки, закопують у землю тощо, внаслідок чого гине все живе, забруднена вода потрапляє до водопроводу, згубно впливає на здоров'я людей. На перестороги і протести лікарів і навіть юридично-адміністративних установ можновладці не звертають уваги, і таких прикладів безліч. Це свідчить про низький морально-правовий рівень сучасних підприємців, про їх егоїзм, для яких збагачення понад усе. Наприклад, для підняття економіки регіону у центрі Івано-Франківська збудували завод тонкого органічного синтезу. Більш як 30 шкідливих речовин завод викидає у повітря, забруднюючи природне середовище, що призводить до хвороб, а на заводі ситуацію вважають задовільною. «По тисячі тонн бруду викидає щоденно в повітря Бурштинська ДРЕС. По 45 т хлору, хлористого водню, дихлоретану, окису вуглецю, вуглеводнів, нафти (разом 50 шкідливих речовин) викидає в навколишнє середовище Калуське виробниче об'єднання «Хлорвініл»...[2, с.26]». Відтак, весь бруд Івано-Франківських підприємств, підприємств Львівщини зноситься у ріку Дністер. Наслідки такого господарювання призводять до збільшення кількості людей з особливими потребами, до високої смертності дітей і скорочення тривалості життя, до нескінчених моральних і матеріальних збитків. Це говорить про те, що відсутня правова відповідальність перед громадськістю, відсутнє узгодження вчинків керівників з інтересами інших людей і всього суспільства, що в суспільстві морально-етичні, гуманістичні аспекти виробничої діяльності знецінюються, а в результаті абсолютна цінність життя. Тут йдеться про людське руйнування, коли людина знищує свій земний

дім, то відтак і знищує свою моральність і духовність, а тим самим, знищуючи природу, убиває себе. Це в свою чергу характеризує рівень і якість освіти спеціаліста, як такої, що не дала екологічно-правового знання і виховання, що певною мірою позбавлена необхідної морально-ціннісної зорієнтованості.

Звідси, демографічна ситуація в Україні має свої негативні тенденції: зниження показників народжуваності в порівнянні з поступовим підвищенням рівня загальної смертності, а як результат – щорічне зниження природного приросту населення, що призводить до демографічної кризи. Це є свідченням того, що серед країн Європи Україна – одна з найбільш екологічно небезпечних країн. «На сьогодні штучно перетворено, зруйновано або змінено 90% первинних ландшафтів. Дніпро, опоясаний греблями перетворився на каскад водосховищ, наповнених брудною водою, 88% річок мають екологічний стан від поганого до катастрофічного і непридатні для питного водокористування, 57,5% земель – еродовані.....Погіршується здоров'я і генофонд нації [1, с. 18-19]». В даному випадку досить доречними будуть зауваження Ф. Фукуями, який пише: «Існує безліч розумних причин поважати природний порядок речей і не вважати, що люди здатні його так легко покращувати шляхом непродуманого втручання..... Кожна екосистема є взаємопов'язаним цілим, складність якої ми не завжди розуміємо. Будівництво греблі або засівання певної площі монокультурою рве невидимі до того зв'язки і порушує рівновагу системи непередбаченим чином [3, с.142]». З власної ініціативи сучасна людина стала причиною деградації багатьох складових природи і опинилася в ситуації екологічного лиха, тому що головні аспекти екологічного права визначали не закони, а доцільність для держави. Інакше кажучи, сформувалася така собі система юридичного двовладдя, коли воля бюрократії переважала юридичні закони. Відтак, завдяки правовій системі, що склалася виникли досить сприятливі умови щодо безконтрольного знищення природних ресурсів, забруднення води, повітря, ґрунтів та знищення рослинного і тваринного світу.

Таким чином, ми підійшли до розуміння того, що перехід суспільства до усталеного розвитку – це переорієнтація правових цінностей та досконалих законів, що будуть забезпечувати охорону навколишнього природного середовища і в першу чергу через освіту, це гуманістично-правовий перехід, що вбачає в природі абсолютну цінність життя.

Список використаних джерел

1. Збалансований розвиток України – шлях до здоров'я і добробуту нації // Матеріали Українського екологічного конгресу, 21 вересня 2007 р. – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2007. – 580 с.
2. Формування екологічної культури учнів та студентів: [Збірник наукових праць. Матеріали наук-прак. Семінару, Коктебель /Крим, 21-25 липня

1997 р. / /Авт.: В. П. Андрущенко, В.С. Крисаченко та інші – К.: Відродження, 1997. [Текст]: наукові праці.- К.: Інститут філософії НАН України, 1997.-239 с.

3. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческоебудущее / Фукуяма Ф. – М.: АСТ, 2004. – 349 с.